

**รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

**THE STRUCTURAL EQUATION MODEL OF FACTORS
AFFECTING THE PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
THE BASIC EDUCATIONAL COMMISSION IN THE
NORTHEAST OF THAILAND**

บุญมี เลิศศึกษากุล*

ดร.พิมพ์อร สดเอี่ยม**

ดร.สุคนธ์ สุคนธ์รัตน์สุข***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 2,460 คน นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยรายโรงเรียน โดยวิธี Aggregate ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 820 แห่ง ใช้หน่วยการวิเคราะห์เป็นโรงเรียน ได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎีของตัวแปรที่นำมาศึกษา ซึ่งมีค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝงระหว่าง 0.960 - 0.983 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และความสอดคล้องระหว่างรูปแบบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ ดังนี้ ค่า Chi-Square = 7.53, df = 16, p-value = 0.96, RMSEA = 0.00, SRMR = 0.00, CN = 3468.06, GFI = 1.00, AGFI = 0.99, LSR = 1.55 และค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (Chi-Square / df) = 0.47

* ศึกษานิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

*** รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง มี 3 ปัจจัย คือ ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู รองลงมา คือ บรรยาการโรงเรียน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43, 0.26 และ 0.25 ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมมี 2 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร รองลงมา คือ บรรยาการโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.84 และ 0.27 และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวม มี 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร รองลงมา คือ ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู และบรรยาการโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.84, 0.43 และ 0.37 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน ทั้ง 3 ปัจจัย จากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 78

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น, ชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพ

ABSTRACT

The purpose of this study was 1) to investigate the structural equation model of factors affecting the professional learning community in schools under the office of the basic education commission in the northeast of Thailand. 2) to study the factors that affect the professional learning community in schools under the office of the basic education commission of Thailand in northeast effectiveness.

The samples were 820 selected schools. Each school consists of one administer and 2 teachers. Therefore, there are 820 administrators with 1,640 teachers. Multi-stage random sampling was applied to these selected 2,460 participants. The collected data was used to find the average value for each school by using aggregate method. The research instrument for data collection was 5-point rating scale questionnaire with its reliability of 0.960-0.983. The earned data were analyzed to obtain frequency, percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis and Pearson's product moment correlation coefficient. LISREL version 8.52 was also employed to investigate the validity of the structure and the hypothesis's goodness of fit with the empirical data. Data analysis showed the following results :

1. According to the statistic value $\chi^2=7.53$, $df =16$, $p\text{-value}=0.96$, $RMSEA=0.00$, $SRMR=0.00$, $CN = 3468.06$, $GFI=1.00$, $AGFI=0.99$, $LSR = 1.55$, and $\chi^2/df = 0.47$. It revealed significantly the model which theoretically developed was fit with the empirical data.

2. The factors that affect the professional learning community in school under the office of the basic education commission in the northeast of Thailand effectiveness considered with the influence coefficient from the highest to the lowest are being shown as the following :

The direct effect has three factors: teacher's school commitment ; school climate and transformational leadership with the influence coefficients = 0.43, 0.26 and 0.25 respectively.

The indirect effect has two factors: transformational leadership with the influence coefficients = 0.84 and school climate with the influence coefficients = 0.27.

The total effect has three factors: transformational leadership with the influence coefficients = 0.84, followed by teacher's school commitment with the influence coefficients = 0.43 and school climate with the influence coefficients = 0.37 respectively.

Based on the findings and conclusions of this study of the three factors, which are teacher's school commitment, transformational leadership and school climate, the predictive coefficient (R^2) indicated that the studied variables could be described as the variance of the professional learning community in school under the office of the basic education commission in the northeast of Thailand which the effectiveness is at 78 percent.

Keywords : Structural Equation Model, Professional Learning Community

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ ประกอบกับในสังคมยุคปัจจุบันได้เริ่มเข้าสู่กระแสใหม่ของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมความรู้ (Knowledge Society) และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) ที่ใช้ความรู้ และนวัตกรรม (Innovation) เป็นปัจจัยหลัก โดยเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ (อำรุง จันทวานิช, 2547) เมื่อโลกย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) และเทคโนโลยีต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในทุก ๆ ด้าน ผลกระทบดังกล่าว ทำให้มนุษย์ยากที่จะเผชิญกับความซับซ้อนจึงเกิดสภาวะวิกฤต (ประเวศ วะสี, 2543) ในการปฏิรูปการศึกษานั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) สถานศึกษาและหน่วยงานที่ดูแลสถานศึกษาจะเป็นหน่วยงานนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ได้มาตรฐาน และต้องจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อแผนการศึกษา และความต้องการของประชาชน 2) เป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพิ่มบทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้

สถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่ (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548)

โรงเรียนจะมีรูปแบบการบริหารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ปัจจัยการบริหารที่สำคัญที่โรงเรียนจะขาดเสียไม่ได้ คือ “ผู้บริหารโรงเรียน” โดยมีการปรับเปลี่ยนจากการดำเนินการแบบเดิมที่เคยปฏิบัติไปเป็น “โรงเรียนแห่งการเรียนรู้” (Learning School) ที่จัดให้มี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ”(Professional Community) ภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “โรงเรียน” ตามแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) เห็นว่าโรงเรียนให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้าย (Ultimate goal) ของโรงเรียน คือ การเรียนรู้ของนักเรียน (Student learning) โรงเรียนจะต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) ซึ่งเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพ ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (Transformational leadership) มิงงานวิจัยหลายเรื่องพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน (Leithwood, et al 2004; Harris & Spillane, 2008; พิมพอร์ สดเอี่ยม, 2547) ขณะที่ Leithwood, Jantzi, & Steinbach (1999) พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นค่านิยมความพยายามทุ่มเท ทำงานของครูเพิ่มมากขึ้น มุ่งการปรับปรุงโรงเรียน มากกว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง น้อยส่วน Bass & Avolio (1994) เสนอว่า ภาวะผู้นำต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสังคม (social change) ผู้นำและผู้ตามต้องทำงานร่วมกัน โดยก้าวข้ามความขัดแย้งและอำนาจของกันและกัน (interplay of conflict and power) ที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ หรือเรียกว่า “4I’s” (Four I’s) คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence:II) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation:IM) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation:IS) และการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล (Individualized Consideration: IC) อาจกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา ส่วนหนึ่งเกิดจากอิทธิพลของบรรยากาศ ในโรงเรียน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของ บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน บรรยากาศที่ดีจะทำให้ สถานศึกษาน่าอยู่ดังนั้นบรรยากาศของโรงเรียนจึง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ วีระวัฒน์ บันนิตมัย (2544) ซึ่งได้ กล่าวถึงบรรยากาศว่าต้องมีลักษณะเป็นบรรยากาศที่ เกื้อกูล คือ มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักวิชาการมาสังเคราะห์ ใช้เป็นกรอบในการวิจัย และปัจจัยที่สำคัญอีกประการ หนึ่งที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา โดยที่ครูมีความเชื่อ ยอมรับในเป้าหมาย ในค่านิยมของโรงเรียนที่มีต่อโรทำให้เกิดความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมายของโรงเรียนงเรียนละมีเจตคติอันดี ในสภาพการณ์ที่ประเทศเผชิญกับปัญหาในการจัดการ ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครูต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา จึงจำเป็นที่ครูต้องมีความผูกพันต่อ โรงเรียน ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพ คือ ความผูกพัน

ต่อโรงเรียนของครู เพราะความผูกพันต่อโรงเรียน บอกถึงระดับที่บุคคลมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนและ ปรารถนาที่จะอยู่ในโรงเรียนต่อไป ต้องการมีส่วนร่วม ในความสำเร็จของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและมีชีวิต การทำงานที่มีความสุข ดังนั้นครูต้องมีความผูกพันต่อ โรงเรียน ซึ่งจะทำให้มีความพยายามและความทุ่มเท ในการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุ ตามเป้าหมายและทำให้โรงเรียนมีความเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้แบบวิชาชีพมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา รวมทั้งแนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบ วิชาชีพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังได้กล่าวมานั้น ทำให้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยตรงและเห็นถึงความจำเป็น และมีความสนใจที่ จะทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้อง ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัย ที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทาง อ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการนำ ข้อมูลเชิงประจักษ์จากปรากฏการณ์จริงมาทดสอบกับ โมเดลเชิงทฤษฎี โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน โดยศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดชุมชนแห่ง การเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนของ Oliver, Hipp

& Huffman (2008 cited in Stegall,2011) ซึ่งได้กำหนดนิยามการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน และกำหนดตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย 1) การมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การสนับสนุน และการมีภาวะผู้นำร่วมกัน 3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ 4) การแลกเปลี่ยนการปฏิบัติงานระหว่างบุคคล 5) การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน ด้านความสัมพันธ์ และด้านโครงสร้าง

นอกจากนี้ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน โดยทำการสังเคราะห์เนื้อหา และสรุปปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 2) ปัจจัยบรรยากาศโรงเรียน และ 3) ปัจจัยความผูกพันต่อโรงเรียนของครู จากนั้นทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่ระบุเส้นอิทธิพลระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ทั้งที่เป็นเส้นแสดงความสัมพันธ์ และแสดงความสัมพันธ์แล้วจึงได้ร่างรูปแบบสมมติฐานขึ้น

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมถึงระดับชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3,543 โรงเรียน จาก 20 จังหวัด 61 เขตพื้นที่การศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีการศึกษา 2556 จำนวน 820 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน 2 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยราย

โรงเรียนโดยวิธี Aggregate ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นผู้วิจัยใช้โปรแกรม LISREL 8.52

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of item congruence : IC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 โรงเรียน นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพโดยการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงในแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) แยกเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .969 บรรยากาศโรงเรียน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .970 ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .960 และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .983 และวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

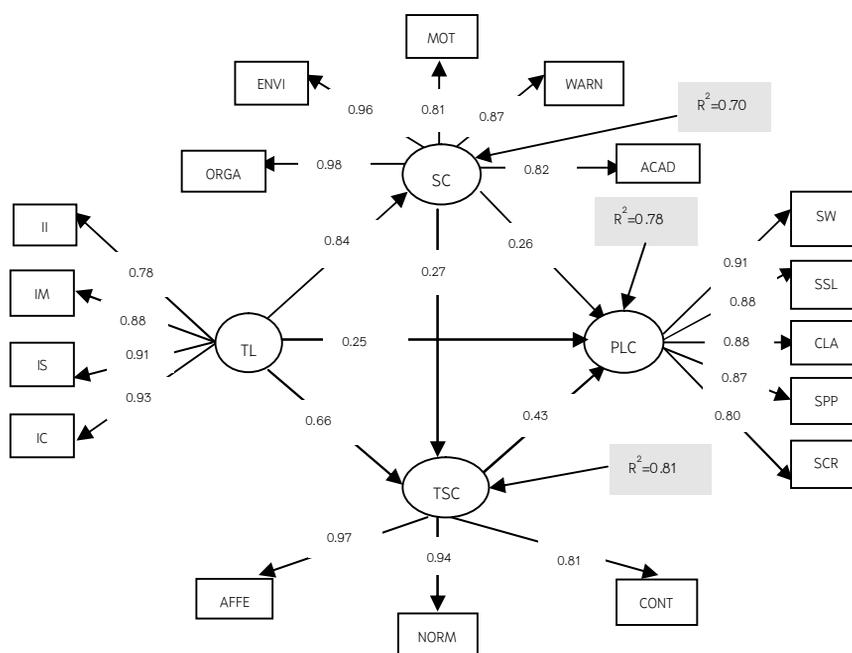
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window 16 วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไลค์ลิสต์สูงสุด (Maximum Likelihood : ML) การประเมินความสอดคล้องของโมเดล (Evaluating

the Data-Model Fit) โดยค่าสถิติที่วัดความสอดคล้องที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ค่าสถิติโค-สแควร์ (Chi-Square Statistics), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), SRMR (Standardized Root Mean Square Residual), CN (Critical N), GFI (Goodness-of-Fit Index), LSR (Largest Standardized Residual) และ AGFI (Adjusted Goodness - of Fit Index)

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและนำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัวแปร แยกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) ตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ บรรรยากาศโรงเรียน (SC) ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (TSC) และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน (PLC) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.52 ผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากภาพประกอบ พบว่า รูปแบบสมมติฐาน การวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าสถิติดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 7.53 ค่าองศาอิสระ (df) = 16 ค่าความน่าจะเป็น (p) = 0.96 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่ารากที่สองของเศษเหลือที่ทำให้เป็นค่ามาตรฐาน (SRMR) = 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ค่าดัชนี GFI = 1.00 ซึ่งสูงกว่า 0.90 ค่าดัชนี AGFI = 0.99 ซึ่งสูงกว่า 0.90 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) = 3468.06 ซึ่งมากกว่า 200 และค่าเศษเหลือคะแนนมาตรฐาน (LSR) = 1.55 เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (ผลหารของค่าไค-สแควร์ด้วยค่าองศาอิสระ) (χ^2/df) = 0.47 ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 2.00 (สุภมาศ อังศุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภัฏโณภาณุวัฒน์, 2552) จะเห็นได้ว่า ค่าสถิติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงถือได้ว่ารูปแบบสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 1,314 คน คิดเป็นร้อยละ 53.41 เป็นครูผู้สอน จำนวน 1,640 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 1,365 คน คิดเป็นร้อยละ 55.48 มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 10-20 ปี จำนวน 1,140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.34 และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,824 คน คิดเป็นร้อยละ 74.15

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย มีดังนี้

1.1 ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (TSC) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวกเท่ากับ 0.43

1.2 บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวก เท่ากับ 0.26

1.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวก เท่ากับ 0.25

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย มีดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก เท่ากับ 0.84

2.2 บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก เท่ากับ 0.27

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเชิงบวก เท่ากับ 0.84

3.2 ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (TSC) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเชิงบวก เท่ากับ 0.43

3.3 บรรยากาศโรงเรียน (SC) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเชิงบวก เท่ากับ 0.37

เมื่อพิจารณาจากค่าอำนาจการพยากรณ์ (R^2) ของโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) สามารถอธิบายความแปรปรวนบรรยากาศโรงเรียน (SC) ได้ร้อยละ 70 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) และบรรยากาศโรงเรียน (SC) สามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (TSC) ได้ร้อยละ 81

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) บรรยายภาคโรงเรียน (SC) และความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (TSC) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน (PLC) ได้ร้อยละ 78

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 78 แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีนัยสำคัญทางสถิติน่าเชื่อถือและยอมรับได้ นับได้ว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมโดยเฉพาะในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและในสถานการณ์ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ดังนั้น ถ้าหากจะให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนได้นั้นจะต้องพัฒนาปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้อง ดังนั้น แนวคิดและหลักการของ PLC จึงเป็นที่ยอมรับกันมากในหมู่นักวิชาการต่างประเทศ เช่น Fullan (1994), Sergiovanni (2001), Huffman (2000) และน่าเชื่อถือได้ว่า รูปแบบที่ศึกษานี้ น่าจะเป็นรูปแบบทางการบริหารที่สามารถใช้ได้เกิดประสิทธิผลระดับสูงในบริบทของการศึกษาไทยในโรงเรียน

การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนนั้น จากผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (TL) มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถยืนยันได้ว่าภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นคุณลักษณะสำคัญสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Riggio (2006) ที่มีแนวคิดว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นตัวแบบเชิงบทบาท (role model) ในการทำงานที่มุ่งมั่นและทุ่มเทให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจะส่งเสริมให้ครูใช้ปัญหาในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ และกระตุ้นให้ใช้ปัญญาสร้างนวัตกรรมใหม่ในการทำงานรวมทั้งผู้บริหารยังคำนึงถึงความสามารถ ความถนัดของครูเป็นรายบุคคลด้วย ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามแนวคิดของ Bass & Avolio (1994) ที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาครั้งนี้จึงมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครูไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน แสดงว่า ผู้บริหารและครูต้องร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน แล้วจะทำให้ครูมีความผูกพันต่อโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะบรรยากาศโรงเรียนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครูในสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) พบว่าการรับรู้บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโรงเรียน และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นเสมือนสุขภาพของโรงเรียนและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสาธิต รื่นเรืองใจ (2549) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้มากขึ้น

ปัจจัยความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูเป็นความรู้สึกของครูที่ทำให้ครูยึดเหนี่ยว ครูมีความเกี่ยวข้องผูกพัน จงรักภักดีต่อโรงเรียน ยึดมั่นในค่านิยมและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับตน สอดคล้องกับแนวคิดของ Lunenburg

& Ornstein (2004) ความผูกพันจะสะท้อนความเต็มใจของครู ในการยอมรับและทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน (Porter et al, 1974) ความผูกพันของครูจึงมีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน เพราะเมื่อครูมีความผูกพันต่อโรงเรียน ครูจะทุ่มเททำงานอย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองเพื่อจะได้ใช้ศักยภาพของตนเองทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและเป็นไปตามค่านิยมและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

จากข้อค้นพบที่ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยทั้ง 3 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมนั้น สรุปได้ว่า ตัวแปรที่เป็นปัจจัยในรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถร่วมกันยืนยันแนวคิด ทฤษฎี และปรากฏการณ์จริงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ โดยการที่โรงเรียนจะบรรลุการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความผูกพันต่อโรงเรียนของครูให้มากที่สุด โดยที่ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบริหารจัดการโรงเรียน และสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ.(2548). **การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : เอ็กชเปอร์เน็ท.
 ประเวศ วะสี.(2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
 พิมพ์อร สดเอี่ยม.(2547). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันราชภัฏ**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น ในการบริหารโรงเรียนทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะส่งผลให้การบริหารงานในโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพได้อย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 หน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานระดับสูงในกระทรวง หรือสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง ควรจัดหลักสูตรอบรมพัฒนาการนำ PLC ไปสู่การปฏิบัติให้กับผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อให้เกิดการนำ PLC ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนและพัฒนาการศึกษาโดยรวมให้ก้าวหน้าต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีแนวคิดเชิงทฤษฎีสนับสนุนว่าน่าจะมีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 ควรมีการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบวิชาชีพในโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่หลากหลาย เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยเพื่อค้นหาทฤษฎี ฐานราก (Grounded Theory) การวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) เป็นต้น

- สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตวรรณา และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2552). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์
- สาธิต รื่นเรืองใจ. (2549). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิระวัฒน์ ปันนิตามัย.(2544). **การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : อีระป้อมวรรณกรรม.
- อำรุง จันทวานิช.(2547). **แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- Bass,B.M. & Avolio, B.J. (1994). **Improving organizational effectiveness through transformational leadership**. Thousand Oak, CA : Sage.
- Bass, B.M., Riggio, R.E. (2006). **Transformational leadership**. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associate, Inc.
- Fullan, M. (1994). Coordination top – down and bottom – up strategies for educational reform, in Richard F.Elmore & Susan H. Fuhrman (eds). **The government of curriculum**, pp. 186-200. Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Harris, A., & Spillane, J. (2008). Distributed leadership through the looking glass. **Management in Education**. (Sage Publications Inc.), 22(1), 31-34.
- Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (2001). **Educational administration : Theory, research and practice**. 6th ed. New York : McGraw – Hill.
- Huffman, J. B. (2000). One school's experience as a professional learning community. **Planning and Changing**, 31(1 & 2), 84-94.
- Leithwood, K, et al. (2004). **How leadership influences student learning**. New York : Wallace Foundation.
- Leithwood, K, Jantzi, D, & Steinbach, R.(1999). **Changing leadership for changing times**. Buckingham, UK : Open University Press.
- Lunenberg, F.C. & Ornstein, A.C. (2004). **Educational Administration: Concepts and Practices (4th ed.)**. Belmont, California, USA : Wadsworth/Thomson Learning.
- Porter et al. (1974). Organizational commitment job satisfaction and turnover among psychiatric technicians. **Journal of Applied Psychology**, 59 : 603-609.
- Sergiovanni, T.J. . (2001). **The principalship: a reflective practice perspective**. (5thed.).Boston : Allyn and Bacon.
- Stegall, D.A. (2011). **Professional learning community and teacher efficacy: A correlational study**. Dissertation of Education, University of North Carolina at Charlotte.